

Analyse | kraka

15. november 2016

Beskatning af sidst tjente lønkrone i Danmark og andre OECD-lande

Af Isabelle Mairey

I dette notat sammenlignes den samlede effektive beskatning af sidst tjente lønkrone på tværs af OECD-lande. Den samlede beskatning indeholder indkomstkatten, sociale og arbejdsgiverbetalte bidrag samt indirekte skatter på forbrug.

- Den direkte beskatning af sidst tjente lønkrone (indkomstkatten) er høj i Danmark sammenlignet med de øvrige OECD-lande. Når obligatoriske bidrag fra arbejdsgiver og arbejdstager medregnes, ligger Danmark under OECD gennemsnittet for lave og middel indkomstgrupper, mens de højeste indkomster befinder sig i den øverste tredjedel.
- Indirekte skatter i form af skatter og afgifter på forbrug bør dog indregnes i den samlede effektive beskatning af sidst tjente krone. Med disse inkluderet rykker Danmark igen op over gennemsnittet for OECD for lav og mellem indkomster. For de højeste indkomster placeres Danmark som nr. 5.
- Til trods for et forholdsvis højt skatteniveau generelt i Danmark, er forskellen i den samlede effektive beskatning af sidst tjente lønkrone imellem indkomstniveauerne ved 67, 100 og 167 pct. af gennemsnitslønnen ikke i toppen.
- Hvis regeringens ambitioner, om at reducere den direkte beskatningen af sidst tjente krone for de høje indkomster, realiseres, vil Danmarks placering for denne gruppe være lavere, men forsat i den øverste tredjedel.

Anbefaling:

- Lavere topskat er et effektivt instrument til at forøge arbejdsudbuddet og dermed niveauet for BNP, men reducerer omfordelingen. Afvejningen af disse forhold er alene politisk, ikke økonomisk. Beskatningen i Danmark er ikke i top i OECD, men hvis beskatningen af den sidst tjente krone i Danmark på forskellige indkomstniveauer skal ligge i midterfeltet i forhold til andre OECD-lande, er det i særlig grad beskatningen i toppen, der bør reduceres.

Kontakt

Økonom
Isabelle Mairey
Tlf. 3168 2504
E-mail ism@kraka.org

Skattepolitikken i fokus

Skattereformer er et centralt fokusområde i dansk strukturpolitik. I de seneste års debat på skatteområdet har omdrejningspunktet været, hvorledes skattepolitikken kan bidrage til at øge beskæftigelsen for bl.a. at imødekomme den demografiske udfordring med en aldrende befolkning og offentlige budgetter under pres. Det gælder også i 2025-planen, hvor der foreslås skattelettelser både i bund og i top, jf. regeringsgrundlaget (2016) og senest Helhedsplanen (2016).

Gevinsten ved arbejde er steget

I et tidligere notat har Kraka belyst udviklingen i gevinsten ved arbejde fra 1994 til 2014, jf. Mairey (2016). Notatet viser, at bundskatteyderne i perioden gik fra at høste 39 øre af den sidst tjente krone til 47 øre per krone, når alle skatter og afgifter er betalt. Samtidig var udbyttet for de højeste indkomster steget fra 23 til 34 øre per krone.

Dog stadig høj direkte beskatning af lønindkomst i Danmark

Til trods for denne udvikling, så er den marginale direkte beskatning af arbejdsindkomst forsat høj i Danmark, når vi sammenligner os med vores nabolande, jf. OECD (2016) og Produktivitetskommissionen (2014). I dette notat sammenlignes den samlede effektive beskatning af sidst tjente lønkrone i Danmark med de øvrige OECD-lande. Forskelle belyses for tre forskellige stiliserede industriarbejdere med varierende indkomstniveauer. Formålet er således at belyse Danmarks placering, når der tages højde for andre forhold end direkte indkomstskat af sidst tjente lønkrone.

Indirekte skatter bør medtages

Det er imidlertid den samlede effektive beskatning af sidst tjente krone, der i sidste ende påvirker tilskyndelsen til at arbejde. Den består således både af den direkte beskatning af sidst tjente lønkrone inklusiv obligatoriske sociale bidrag, samt den indirekte beskatning, som består af moms og afgifters andel af det samlede forbrug, jf. Boks 1.¹ Figur 1 viser den samlede effektive beskatning på lønindkomster for en gennemsnitlig industriarbejder i 2014 for de 34 OECD-lande. Beregninger i notatet inddrager ikke aftrapning af overførsler i den effektive marginalskat.²

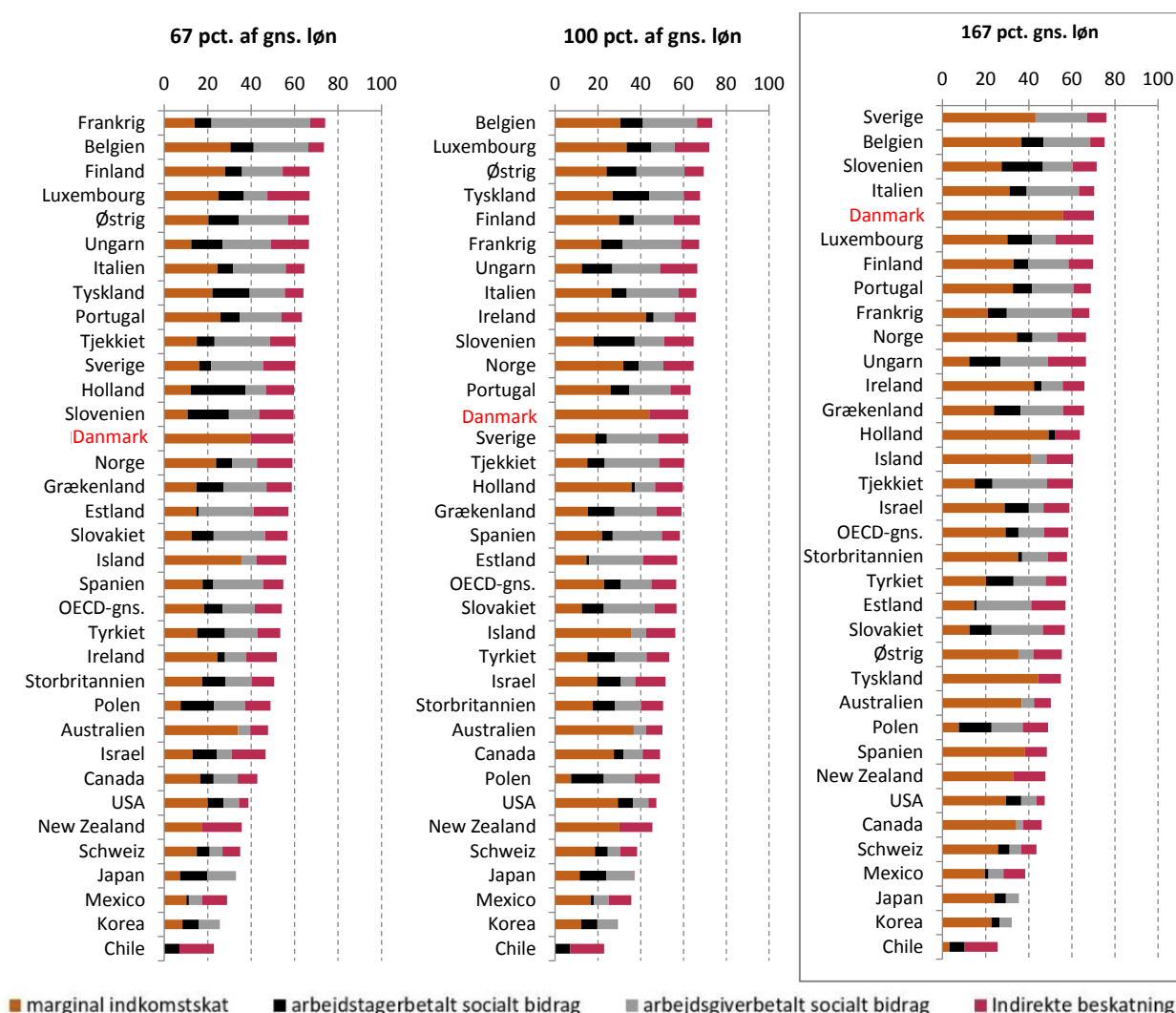
Danmarks placering internationalt

For en dansk enlig industriarbejder, der tjener 67 pct. af den gennemsnitlige løn, udgør den samlede effektive beskatning af sidst tjente lønkrone 59 pct., hvilket placerer Danmark som nr. 14. For en enlig industriarbejder, der tjener 100 pct. af den gennemsnitlige løn, er den 61 pct. Her indtager Danmark en 13. plads i OECD. Ved 167 pct. af den gennemsnitlige løn udgør den sammensatte beskatning af sidst tjente lønkrone 70 pct., og Danmark befinder sig således på en 5. plads i OECD-regi, når det handler om, hvem der får mindst disponibel indkomst ud af den sidst tjente lønkrone.

¹ Den indirekte beskatning af sidst tjente krone afhænger bl.a. af forbrugssammensætning, som i praksis varierer som følge af indkomst. I dette notat antages det forenklet, at den svarer til den gennemsnitlige forbrugsafgift for det enkelte land, og der tages således ikke højde for forskelle imellem indkomstgrupper.

² Ved internationale sammenligninger er der en række forhold, som man skal tage højde for. Generelt er der betydelige forskelle imellem landenes skattesystemer, som ikke skinner igennem ved sammenligninger af udvalgte lønniveauer. Beskatningsregler for fx gensidig forsørgerpligt samt kompensationsgraden via overførsler kan variere landene imellem. Det er der ikke taget højde for i dette notat, som tager udgangspunkt i data fra OECD's statistikbank.

Figur 1 Samlet beskatning af sidst tjente lønkrone i OECD ved forskellige lønniveauer, 2014^{1,2,3}

Anm.: En gennemsnitlig industriarbejder er defineret som en enlig industriarbejder uden børn med en gennemsnitlig indkomst.

1) Egne beregninger på baggrund af data fra OECD 2016.

2) Både den direkte og indirekte skat er opgjort for 2014.

3) Tallene inkluderer obligatoriske sociale bidrag fra arbejdsgiver og lønmodtager og er opgjort i forhold arbejdsgivers samlede lønomkostninger.

Kilde: OECD (2016a) samt OECD's statistikbank

Danmark rangerer højere for de højeste indkomstgrupper

Som figuren viser, er den samlede effektive beskatning af sidst tjente lønkrone i Danmark blandt den øverste halvdel for alle tre indkomstniveauer. Danmark indtager sin højeste rangering ved lønindkomster på 167 pct. af den gennemsnitlige løn (sammenlignet med rangeringen ved hhv. 67 og 100 pct. af den gennemsnitlige løn), men indtager dog ikke en placering i den absolutte top, hvor Belgien er at finde i selskab med Frankrig, Luxembourg og Sverige.

De enkelte andele af kilen varierer

Der er stor variation i kilens størrelse og sammensætning blandt OECD-landene. Overordnet består kilen i Figur 1 af 2 dele. Den første del er den direkte beskatning af sidst tjente lønkrone, der betales af arbejdstager, samt obligatoriske sociale bidrag for hhv. arbejdsgiver og arbejdstager. Kilens anden del består af indirekte skatter, der knytter sig til skatter og afgifter på forbrug, fx moms og punktafgifter.

Indkomstkattens andel er høj i Danmark

Størstedelen af den danske kile består af indkomstkatten af sidst tjente lønkrone. Ved 100 pct. af gennemsnitslønnen ligger Danmark i toppen med en direkte beskatning på 42 pct. af sidst tjente lønkrone og overgås kun marginalt af Irland. Til gengæld er både lønmodtagerens og arbejdsgiverens obligatoriske sociale bidrag næsten ikke eksisterende. Hvis obligatoriske sociale bidrag medtages, så er Belgien i toppen med en kile på 66 pct., mens Chile er at finde i bunden med 7 pct. Her er Danmark med en kile på 42 pct. placeret som nr. 20 meget tæt på gennemsnittet for OECD på 45 pct.

Også andelen af indirekte skatter er høj i Danmark

Figur 1 viser, at andelen af indirekte skatter i Danmark udgør en væsentlig andel af den samlede forskel imellem lønomkostningen for arbejdsgiver og den tilbageværende andel, som arbejdstager har til rådighed af den sidst tjente lønkrone. Ved 100 pct. af gennemsnitslønnen udgør den indirekte skat af sidst tjente lønkrone 18 pct. point af den samlede skattele. Det er den højeste indirekte beskatning i OECD-regi.

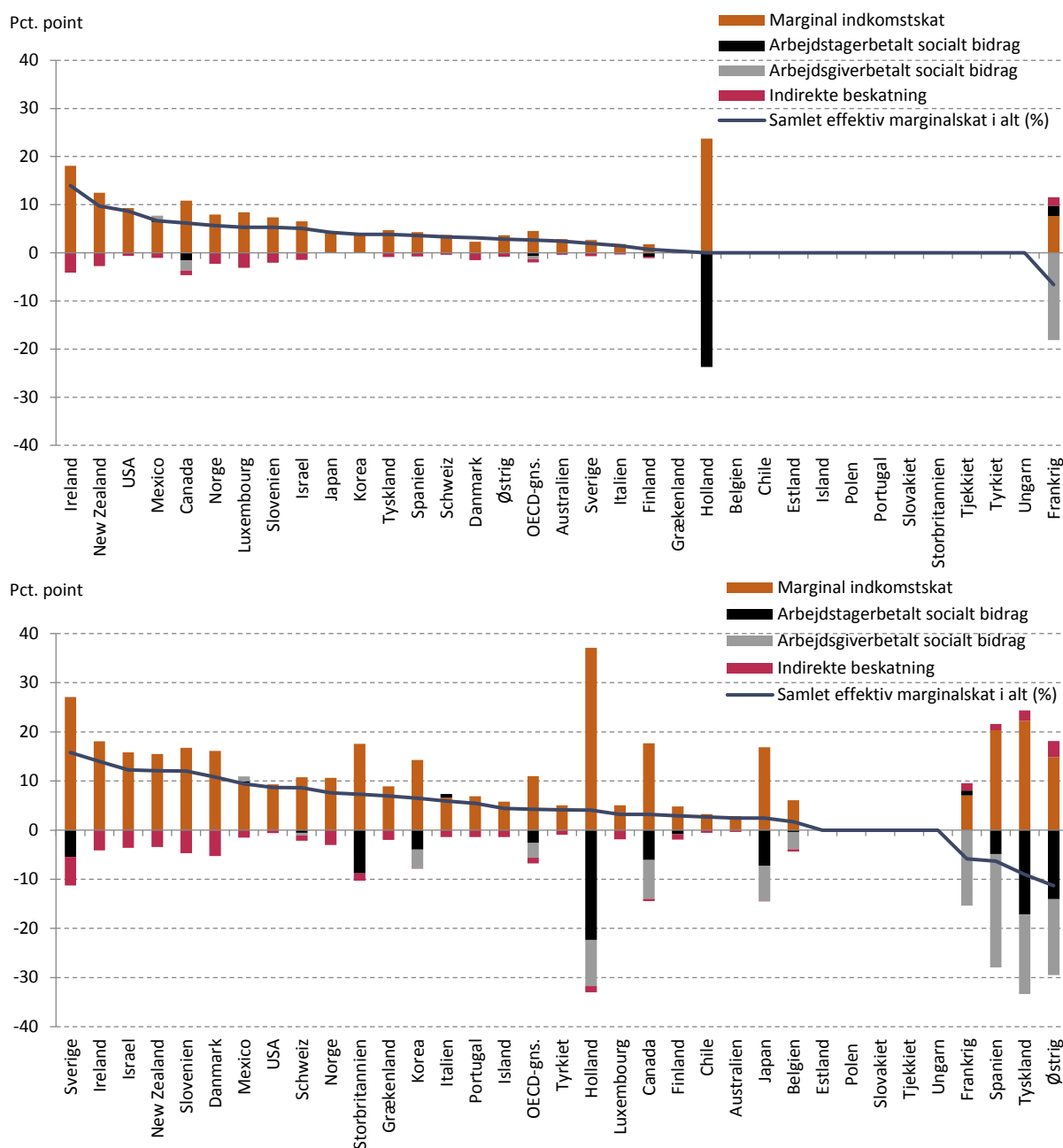
Skattekilens størrelse varierer med indkomst

Forskelle i den samlede beskatning af sidst tjente krone mellem indkomstniveauer i de forskellige lande er vist i Figur 2. Som det fremgår, er der stor forskel landende imellem. Industriarbejdere i den laveste indkomstgruppe står oftest over for en lavere effektiv beskatning af sidst tjente lønkrone.

Samlet beskatning af sidst tjente krone stiger generelt

Forskellen er størst i Sverige, hvor den svarer til en forskel på 16 pct. point ved 167 pct. af gennemsnitslønnen ift. 67 pct. af gennemsnitslønnen. Derimod er der ingen forskel i Belgien, Estland, Polen, Slovakiet, Tjekkiet og Ungarn og ligefrem degression i Frankrig, Spanien, Tyskland og Østrig. Det skyldes, at samtidig med, at den marginale direkte beskatning af sidst tjente lønkrone stiger, så falder de marginale obligatoriske sociale bidrag for arbejdsgiver og arbejdstager i disse lande markant ved en 167 pct. af gennemsnitslønnen, hvilket resulterer i en samlet degression.

Figur 2 Forskel i den samlede effektive beskatning af den sidst tjente lønkrone ift. 67 pct. af gennemsnitslønnen, 2014

Anm.: En gennemsnitlig industriarbejder er defineret som en enlig industriarbejder uden børn med en gennemsnitlig indkomst.
 Kilde: Egne beregninger, OECD (2016)

Forskellen i Danmark er blandt den øverste tredjedel

Niveauer for direkte beskatning af sidst tjente lønkrone er generelt høje i Danmark, jf. Figur 1, men til gengæld er forskellen imellem indkomstniveauer ikke markant. Med en forskel på 11 pct. point imellem den samlede effektive beskatning af den sidst tjente krone ved et lønniveau på 167 pct. af gennemsnitslønnen sammenlignet med et lønniveau på 67 pct. af gennemsnitslønnen indtager Danmark den 6. højeste placering i OECD.

Perspektiver til regeringens Helhedsplan

Regeringens Helhedsplan lægger op til en reduktion på 5 pct. point af den direkte beskatning af sidst tjente krone i indkomstintervallet 543.200 til 1.000.000 kr., jf. Regeringen (2016). Denne ændring vil medføre et fald i den samlede effektive beskatning af sidst tjente lønkrone på 3 pct. point for lønindkomster på 167 pct. af gennemsnitslønnen i dette eksempel, jf. Boks 1 . Herved reduceres forskellene i den samlede effektive beskatning af sidst tjente krone imellem lønniveauerne. Desuden vil Danmarks placering mht. den samlede effektive beskatning af sidst tjente krone for indkomster på 167 pct. af gennemsnitslønnen gå fra den nuværende 5. plads til en 9. plads i OECD-regi.

Boks 1 Begrebsforklaringer

I notatet er anvendt en række skattebegreber, der er defineret ved:

Indirekte beskatning af sidst tjente lønkrone (m): Denne opgøres ved den gennemsnitlige forbrugsafgift, som består af moms og afgifters andel af det samlede forbrug.

Direkte beskatning af sidst tjente lønkrone (t): Indkomstskatten, der betales af den sidst tjente lønkrone, dvs. marginalskatten.

Samlet effektive skat af den sidst tjente krone (T) = $1 - (1 - t) / (1 + m)$: Beregnet på baggrund af den marginale skat på indkomst og den marginale afgiftssats på forbrugt.

Gevinst af den sidst tjente krone (1-T): Det udbytte der er tilbage af den sidst tjente krone, når alle skatter og afgifter er fratrukket.

Litteratur

Mairey (2016): "[Udviklingen i gevinsten ved at arbejde](#)"

OECD (2016): "[Taxing wages](#)"

Produktivitetskommissionen (2014): "[Baggrundsrapport: Skat og produktivitet](#)"

Regeringsgrundlag (2016): "[Sammen for fremtiden](#)"

Regeringen (2016): "[Et stærkere Danmark - JobReform](#)"